

Bakgrundsinfo till historien om Lusia Korhonen

Historien som här berättas har en verklighetsbakgrund. Lusia Korhonen var dotter till Rusi Korhonen, som ansågs att vara en helare eller en trollkarl. Så Lusia var en verklig person som arbetade som piga i Rokua, Utajärvi och Muhos socken i närheten av Uleåborg och som var runt om i bygden känd som en helare. Rättegångsprotokollen från 1680, där hon anklagades för att vara häxa, baseras

också på verkliga dokument och följer den faktiska händelsekedjan. Dock är Lusias liv fram tills dess invävd i en mestadels fiktiv berättelse.

1654 valde drottning Kristina att abdikera och konverterade till katolicism och bosatte sig sedan i Rom. Men under hennes regeringstid pågick samtidigt det trettioåriga kriget som bäst i Europa. Hennes efterträdare på tronen, Karl X Gustav förde senare också krig mot Polen, Ryssland och Danmark.

Finland var under denna period en del av stormakten Sverige. Myndighetsfolk och kyrkliga makthavare i Finland talade därför mestadels svenska.

Karl X Gustavs krig innebar också att var tionde vapenför yngling eller man ur varje rote i Finland tvångsvärvades och tvingades till att gå ut i krig. Såvida man inte var välbärgad och därmed kunde köpa sig fri och skaffade sig en ersättare. Som här i fallet med sonen till en skeppare, Anders Rautapää från Karleby. Samtidigt belastades alla med olika former av skatt. Allt för att stormakten Sverige skulle kunna finansiera och föra sina krig.

Häxprocesserna i Sverige pågick mellan slutet på 1400-talet till början av 1700-talet. Som mest intensivast mellan åren 1668 till 1676. Under dessa få år dömde man och avrättade ungefär 300 personer för häxeri. Totalt miste ungefär 400 personer livet i häxprocesserna under hela perioden på drygt 200 år. Genom halshuggning eller brända på bål. Det kan vara värt att notera att i övriga Skandinavien var siffrorna betydligt lägre.

Det finns ungefär 700 dokumenterade fall av åtal för häxeri i Finland mellan åren 1520 till 1699. I drygt hundra fall ledde det till dödsdomar och avrättning. Samtidigt som häxysterin härjade som värst i Sverige kring 1670-talet blev under samma tidsperiod bara ungefär 40 personer avrättade i Finland. Noteras bör att av de åtalade var ungefär till lika stor andel kvinnor såväl som män. Traditionellt var helare och nåjder i Finland i stor grad, särskilt i de nordligare regionerna, män som förde vidare sånger, trollformler och helandets traditioner genom släktleden.

Avundsjuka och missnöje med sin egen tillvaro var säkerligen mer orsak till angiveriet än att någon hade verkligen begått några brott. Samtidigt hade också religionen fått ett allt starkare grepp om människorna. Man hyste fruktan för kyrkan, och det kyrkan var missnöjd med eller fördömde var därmed också av ondo.

Jocke Laitala

Tant Lusía. Varför var di ilskna, fastån du hjälpte dom?

Kanske har di själva ett eländigt liv?

Är lyckans kvot utmätt, som man säger? Alla här bara inte fått det?

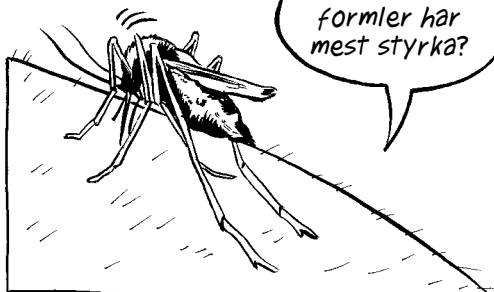
Så tror jag inte. I Limingo socken, innan svarta döden kom, alla som varit skötsamma kunde leva i ett visst välstånd.

Så trollformler, är dom till hjälp eller fördärv? Då kon dog för Aunio, sa di att det var häxkonster.

Kaarina talar med avundens röst till sin faster.
Som väl handhar sin gård, den ska lyckan få.
Om man gården missköter, illa det kan gå.
Trollformler blott ger råd och stöd.
Endast flit och möda ger rikligt bröd.

Om utan trollformler man olycka får, resten av livet ångrande man går. Därför man trollformler uttalar, och magiska riter skapar.

Vems trollformler har mest styrka?

Magiker finns det av många slag. Flera tokar, så som Rusi. Pladdrande och allvetande. Tar hjälp av naturen för bot.

Piga är du hos oss, fastän du har helandets gåva?

En självständig kvinna kan inte försörja sej i denna världen. Allt styrs av mån, med stöd av Kristus och präster härskar mannen över allting.

Varför har du aldrig gift dej?

När jag var ung, fanns det några friare. Men ingen var lämplig. Och något äktenskap efter ett avtal ville mitt hjärta inte ha.

Snart är det midsommar. Vi kunde båda skåda ned i en källa, om vi kan se våra tillkommande?

För mej är den tiden redan förbi.

Väntar vi ett månvarv till, då har fåglar ätit upp alla insekter och skalbaggar. Det är då man ska uttala trollformler. Önska lycka och god skörd år Seppänen.

Mor, vad gör
tant Lusía?

Lusía uttalar trollformler för det nya året.
Hälsa åt boskapen. Då bränner man en
koscalle och strör ut askan i vinden.
För önskan om en god skörd.

Om man gör trollformler
och sköter hedersamt och dugligt
sina sysslor. Då behöver man inte
ha tråskgrödor, bladknoppar,
hö, gran- och tallbarr eller lavar
till sitt levebröd.

Tellervo, andarnas dotter.
Mångkunnig flicka från skogen.
Vackra våklädda vålnad,
som utsetts till vår herde.
Att se efter boskapen på gården.
Så ock för allt folk på gården.
Unna oss rikligt med skörd.
Vålfyllda skåppor för vårt bröd.
Från dina vida vidder.

Åkrarnas ande, herren för grönskan,
lyssna nu på min högsta önskan
Ge råg och havre goda skördar.

Låt oss fylla lårar och bodar.
Hör nu på vad jag ordar.
Skallen jag brände, på åkern strödde.
För sved jän och välgången var det.
Ge oss alla ett givmilt år.
Se till att lyckan på gården består.

Höet välväxt men ej för grovt.
Boskapen välmående och stort.
Mjölken skummande god och gärna.
Smöret lent och lätt att kärna.

Vakta vackert allt som lever.
Grödor göda så dom växer.
Gör händer så att dom är raska.
Fingrarna att vara flinka och friska.
Låt den gyllene solen skina.
Nätterna att bli skimrande fina.
Ge lätt vind som fjädrar flåktar.
Fiskar så mycket som du måktar.
Svansar glatt vifta i brisen.

Kom så, barn. Vi sätter oss under tallen. Ni får lite spis och jag kan berätta något.

Den här tallen kallas för det eviga trädet. Mitt ålskligstråd, men så också för spillkråkan.

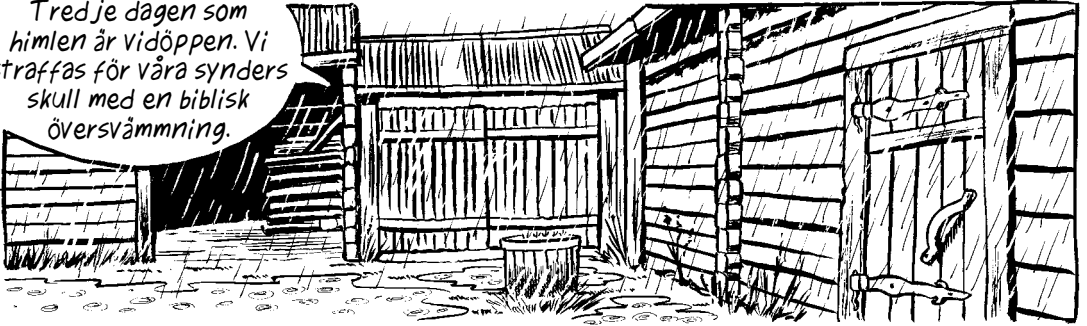
Vi råkade störa fågeln.

Det här är mitt ställe. Jag kommer gärna hit och funderar och sjunger.

Spillkråkans sång bådär om onda tidenden, om åskväder och regn.

Fåglarna var där när världen skaptes. Men spillkråkan ingenstans syntes. Väinämöinen var sträng och sade. Drick du endast från aspens blad. Men inget regn på långa tider. Törsten plågar fågeln, den lider. Började efter vatten att skria. Molnen den fick regn att befria. Så sången för åskan varnar.

Tredje dagen som himlen är vidöppen. Vi straffas för våra synders skull med en biblisk översvämning.

Det kommer in vatten genom rökluckan.

Det vore dags för husband Heikki att bygga en skorsten?

Sanningens ord från pigan. Man kan inte utföra utesysslor. Dotter Marketta har feber. Röken förvärrar och ögat blir sämre.

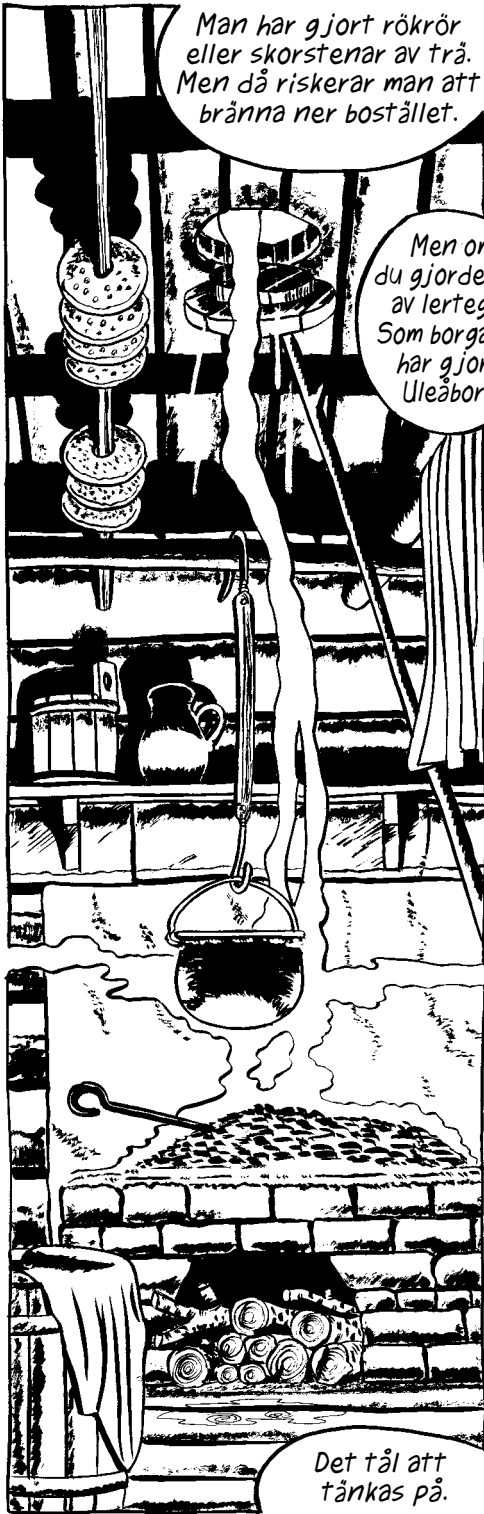
Jag tar en titt på ögat. Men mina konster räcker inte till för att bota lidandet. Vårdelös helare är jag, som inte kan hålla di egna friska.

Tant Lusía. Gör så att syster Marketta slipper ha ont?

Med salva av galla försöker jag lindra det.

Man har gjort rökrör
eller skorstenar av trä.
Men då riskerar man att
bränna ner bostället.

Men om
du gjorde det
av lertegel?
Som borgarna
har gjort i
Uleåborg.

Det tål att
tänkas på.

Vid middagstid kommer
kaplanen, herr Erik och folk
från Ahmasbyn för att
hålla Mickelsmäss.

Vi alla får
lyssna till
Guds ord.

Storstugan måste
vi få varm och vådra
ut röken.

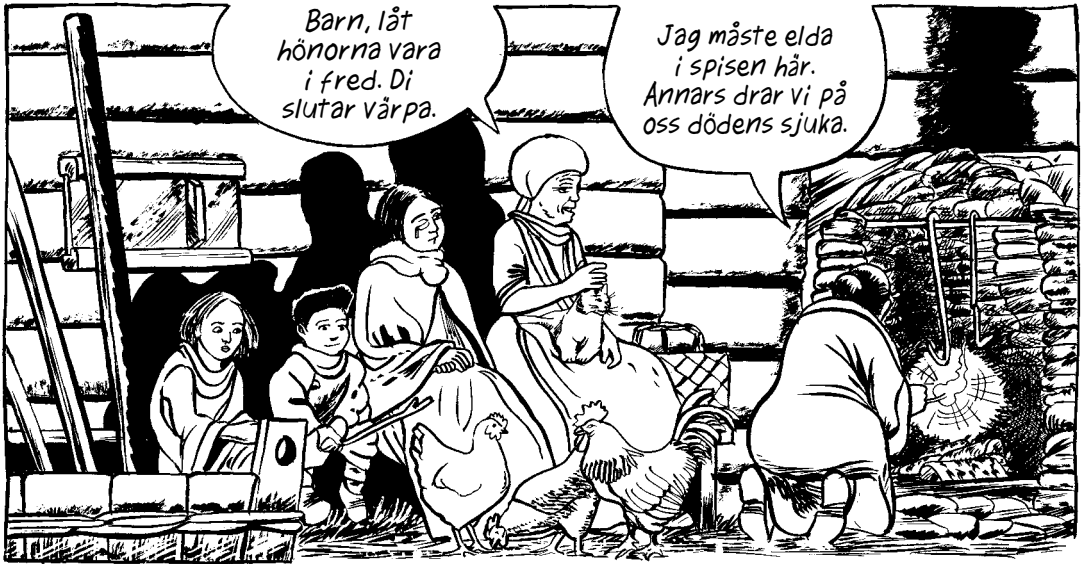
Hund ska göra
hundgöret,
husbond till
vedhugning.

Elda på rejält.
Vi får gå ut i
storboden, undan
från röken. HOST
HOST!

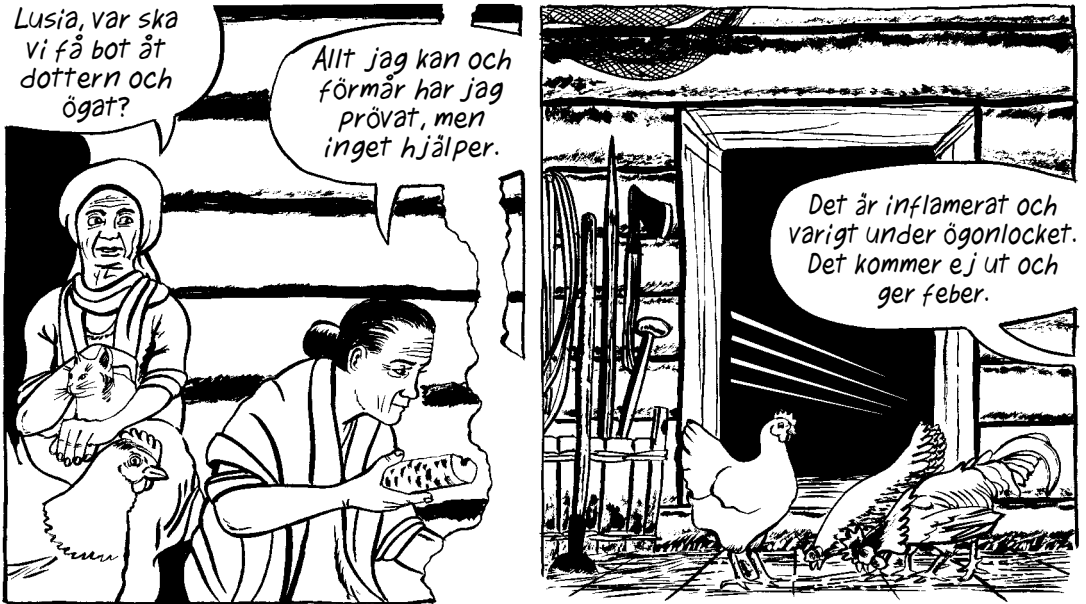
Bli inte sjuk, bästa
husfru. Jag kan ej
bota dottern, så
rådlös jag är.

Barn, låt
hönorna vara
i fred. Di
slutar vårpa.

Jag måste elda
i spisen här.
Annars drar vi på
oss dödens sjuka.

Lusia, var ska
vi få bot åt
dottern och
ögat?

Allt jag kan och
förmår har jag
prövat, men
inget hjälper.

Det är inflamerat och
varigt under ögonlocket.
Det kommer ej ut och
ger feber.

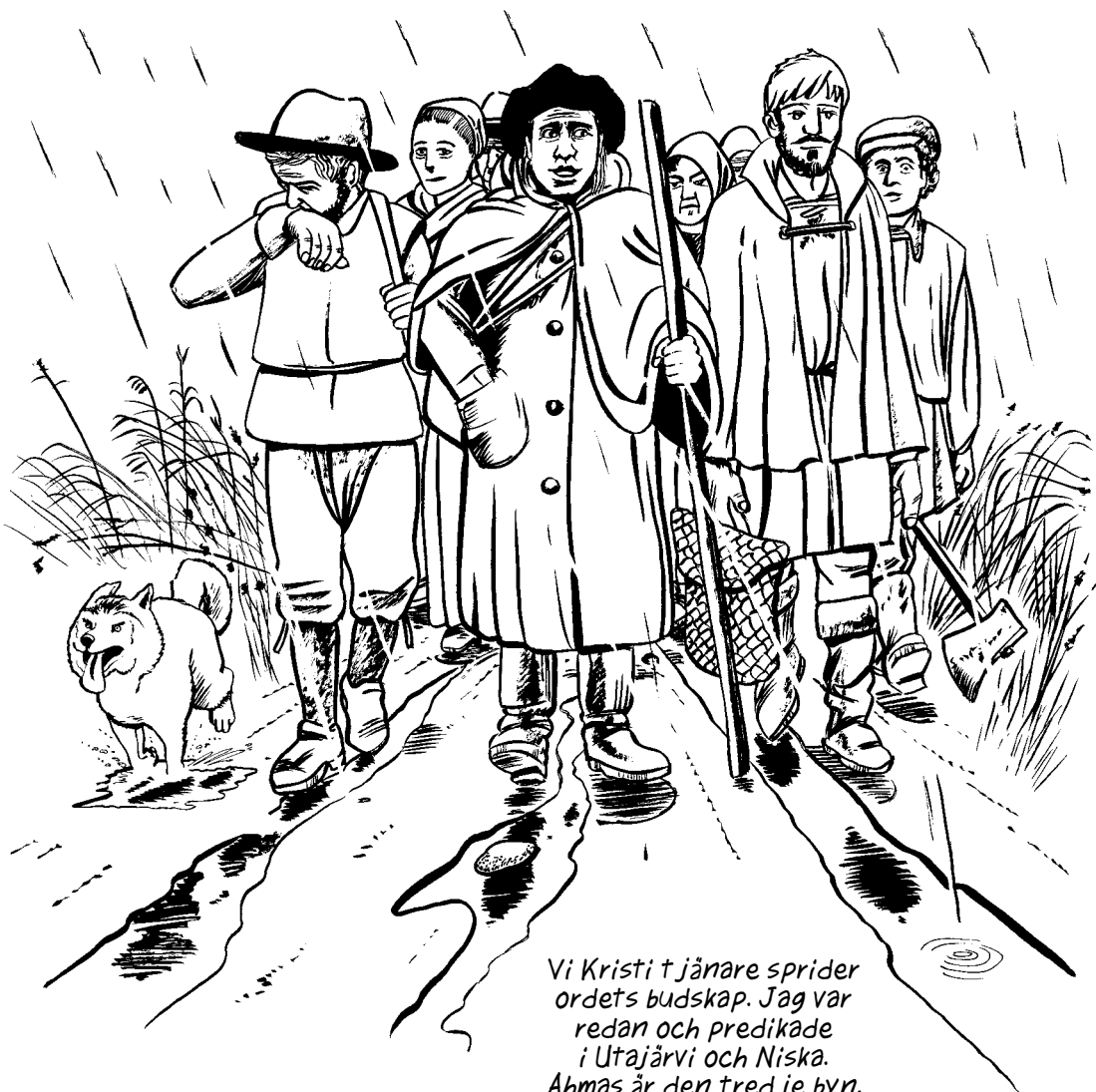
Mina salvor och
dekokter räcker
inte till. Och
trollformlerna är
verkningslösa.

Man förtäljer att
somrarna förr var
långre och varmare.

Man brukade dra en ramsa:
Åkrarna rensa och bodarna låsa,
Boskapen in i stallet fösa.
Ner i jorden med rovor och käringar in i stugor,
för nu har St. Mickelsdag randats

När boskapen är i stallet,
kan också herdarna efter
sommaren få höra på Guds ord.

Det är bra att ni, herr kaplanen Erik,
låter ordet höras runt om i byarna.
Även om man i Muhos har ett fint
Herrens hus, är det fyra mils
besvärlig färd från Ahmasbyn dit.

Vi Kristi tjänare sprider
ordets budskap. Jag var
redan och predikade
i Utajärvi och Niska.
Ahmas är den tredje byn.

... den som vill ha ett surt och långt liv, skola vara måttlig i dryck och spis, och när ni i kärlek samman är. Såväl som med bad eller bastu, med koppning, med sömn och andra göromål...

Härnäst ska jag ge er Herrens Nattvard. Ni troende och till Herrens nåd långtande.

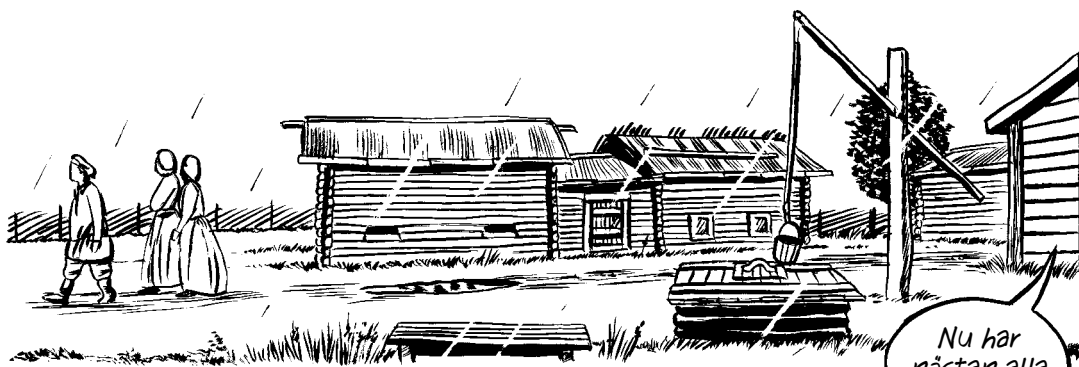
Jesu Kristi lekamen... Jesu Kristi blod...

Herrens frid och välsignelse åt alla...

Nu måste jag iväg till Pyykkö. Gamla herren ligger för döden. Jag ska läsa förböner, men kommer sedan tillbaka.

Nu har nästan alla gått iväg...

Kaplanen lämnade nattvardsbröden. Välsignade dom tre gånger...

Jag går...

Tänker du på dotterns öga? Kaarina Tuomasdotter sitter vid dörrposten och drängen Hannu sover på bänken.

Vad ämnar fru Marketta att göra?

Vi måste ta dom nu!

Vadå?

Nattvardsbröden.

Vad avser ni att ha dom till?

Di ska ha en stark och helande verkan.

För Guds skull...

SÅ? TOG DU?

Nästan, men... Jag tordes icke, men jag måste ju!

GE HIT EN TYGBIT!

Varför då?

Till natt-
vards-
bröden...

Hur många avser du att ta?

Tre.

Jag törs inte ge en tygbit till det...

Här är en bit papper. Linda in dom i det.

Försiktigt, så dom inte smulas...

Jag försöker ju...

GÅ NU!
Ut från
storstugan...

Dottern min, ta
dom här och göm
i din nya kista.

Vad i
allsin
där, mor.
Har ni...

Gör som
din mor
säger...

?

Stark dekocht kan man
få av dom där. Jag ska
först prova det
på boskapen.

Hannu-drängen,
märkte du det
där?

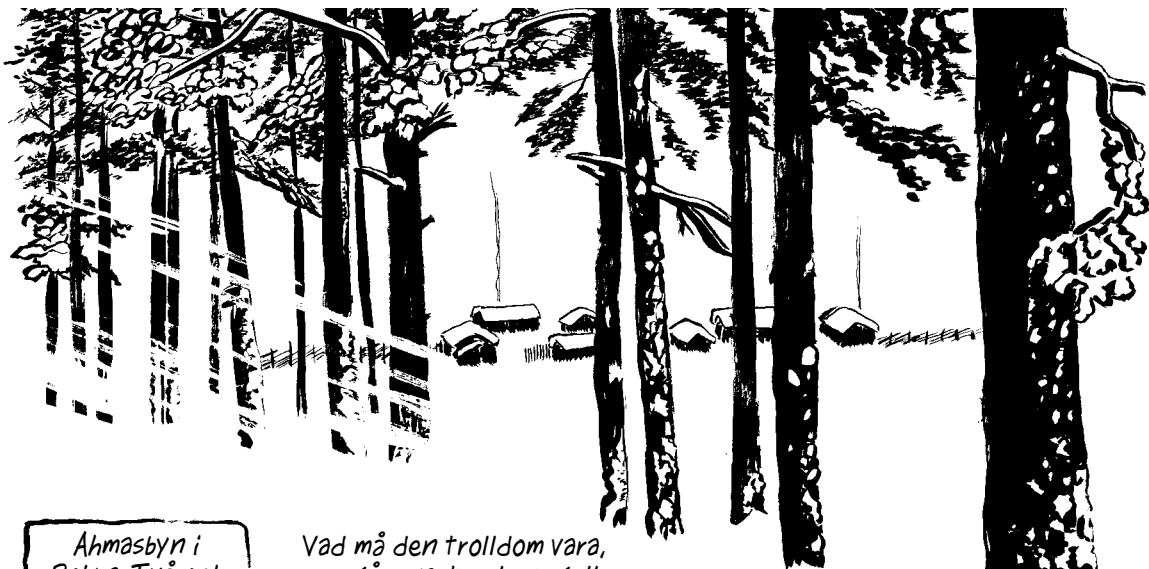
Det är svårt
att undgå att se
sådana sysslor,
när det sker mitt
under näsan.

Marketta
Tuomasdotter och
häxan Lusía. Nu ska
själva djävulen få
ta er. Det ska jag
allt se till.

Syndens och
dödens år 1680

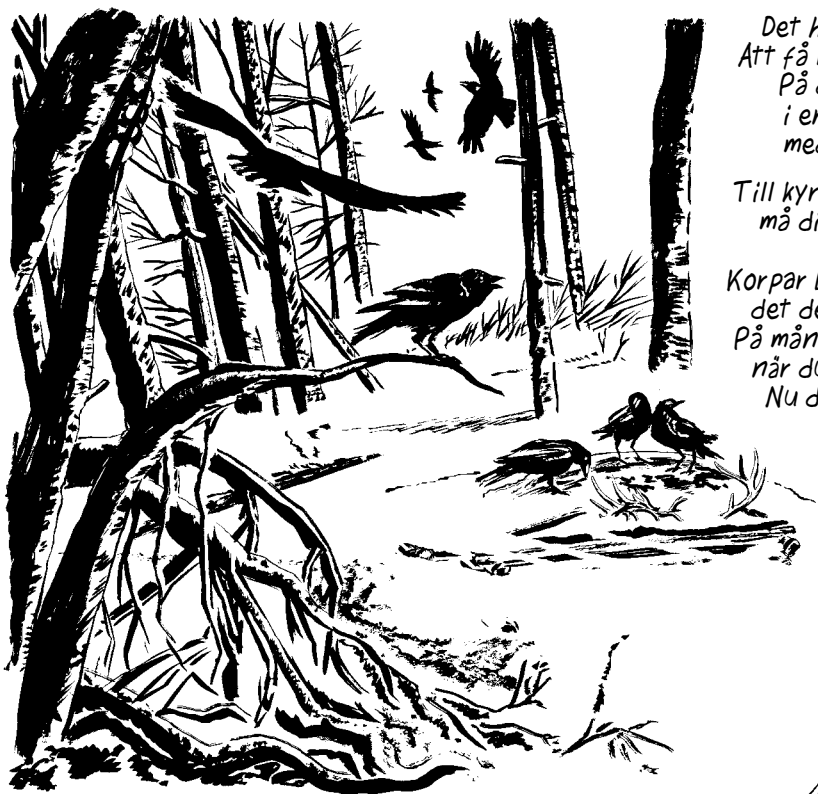

Ahmasbyn i
Rokua. Två och
ett halvt år
senare.

Vad må den trolldom vara,
som får svartrockens folk
att bråka som lydiga lamm?
Ingen bot eller bättring di ge.
Endast syndens plåga
och vända.

Varför stänger människor
all glädjen ur livet ut?
I sin ånger rabblar psalmer utan slut?

Det här är bäst för dej, Rusi.
Att få ligga här i din eviga sömn.
På dödens flod du färdas,
i en träekas trygga famn,
med renens ben till åror.

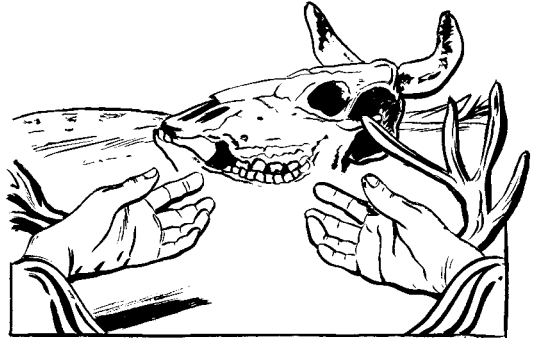
Till kyrkans jord jag ej tog dej,
må di ens ha dej tagit emot?

Korpar bland ditt stoff nu hackar,
det dej inte längre bekommer.
På mången du sjukor förde över,
när du folk och boskap botade.
Nu dom sin belöning kan få.

Förfädrar i min faders led. Hjälp mig nu jag ber.
 Avstå från fornatida magi ej jag borde.
 Från Kristi magi jag lindring sökte.
 Endast för helandet detta jag gjorde.

Ni skogens tidlösa härskare.
 Tapio, viddernas gudar och skapare.
 Detta min offergåva ta emot.
 Ödets och underjordens väktare.
 Ni som makt har över allt som lever.
 Skydd mot ondska, det jag behöver.
 Jag min jordiska vandring.
 Ännu ej ville ända.

Till tingsrätten jag har blivit
 kallad, för man vill om mina
 synder höra. Di fruntimmer illa
 behandlar, för att vändan ännu
 större göra. På bålen man
 slutligen till dödsriket far.
 Präster på Åland så ska ha
 gjort, det berättat
 man här.

Rädsla och ångest
 bränner i mitt bröst.
 Varken salt eller troll-
 formler ge mig tröst.
 Men jag måste dit
 gå, redan jag
 väntas på.

Prästernas Nattvardsbröd!
 Med honung, örter och
 växtsaft jag blandade till en
 salva. Men inte hjälpte det
 något, varken boskap eller
 dottern. Så pyttisan heller!

Staden Uleåborg. Februari 26. år 1680.

Där är
Uleåborgs
Slott! Det vill
jag se.

Tingsrätten för vintern 1680. Det redan omtalade och beryktade sammanträdet började med en anklagelse om häxeri. De anklagade var två kvinnor från Ahmas.

Husfrun från Seppälä, Marketta Tuomasdotter Seppänen, som man anklagade för stöld.

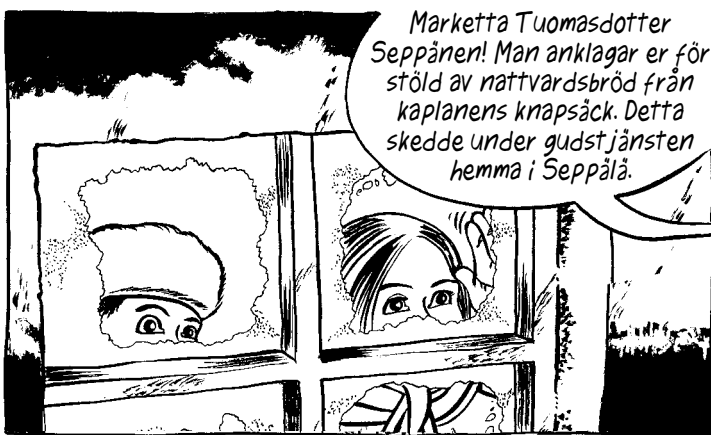
Och den ogifta, självförsörjande kvinnan Lucia Rusisdotter Korhonen, som man anklagade för häxeri.

Glas i fönstren, det här man ju berättat om på marknaden. Kliv upp, vi tittar in!

Marketta Tuomasdotter Seppänen! Man anklagar er för stöld av nattvardsbröd från kaplanens knapsäck. Detta skedde under gudstjänsten hemma i Seppälä.

Den där
länsman
Wahl är en
hårdför karl,
säger far.

Detta har
skett under
St. Mickelsdagen
i Herrens år 1677,
har man mig
sagt.

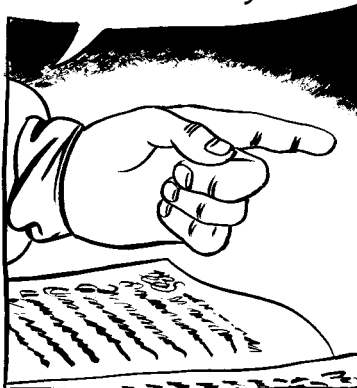
TYSTA!
SALEN! Inget
onödigt prat får ni
föra, sånt kommer
att bestraffas!

Vad
svarar den
anklagade?

Jag är
oskyldig.

Lucia Rusisdotter Korhonen.
Ni står anklagad för häxeri.
Det påstås att ni med
nattvarvsbrödens hjälp
försökt att bota ögat på den
föregående anklagades
dotter i Seppäläs bastu. Vad
svarar den anklagade?

Jag är
oskyldig. Jag har
intet ont gjort.

Den högt vördade biskopen, herr Jacob Frosterus?

Rosterus, den illistiga svartrocken. I tiotals år han svårt plågade min far.

Vi gav storgalten i Limingo namnet Rosterus!

HAHAHAHA!

HAHAHAHA!

TYST I SALEN! Här tillåtes inga hänfullheter eller hädande! Sträng dom och böter till den som inte lyder!

Förlidna hösten var jag runt St. Mickelsdagarna på besök till socknen. Där fick jag höra, att frun till Heikki Seppänen i Ahmasbyn, Marketta Tuomasdotter hade tagit av nattvarvsbrödet och missbrukat detta.

Så här svarade Marketta Tuomasdotter: hon hade hittat smulor av nattvarvsbröd på golvet för tre år sedan.

Och dessa ska hon ha givit till sin kusin, den gamla gumman Lucia Rusisdotter.

Hrmmm... den högt vördade biskopen, herr Jacob Frosterus?

HAHAHA

Så, gammal? PYTTSAN!

TYSTNAD!

Med dessa häde Lucia Rusisdotter försökt att bota ögat på Markettas dotter.

Detta ska Yrjö Suorsa ha hört av drängen på Seppälä, Hannu Huovinen. Att hans hustru, Marketta Tuomasdotter hade hanterat nattvardsbröd. Suorsa har ej själv sett detta.

Drängen Hannu måste utfrågas och höras, varifrån detta rykte härrör. Han får själv vittna i sin tur.

En häxa har man där igen ställt till doms.

Kan det vara lika olyckligt och illa som med Anna Muikku?

Man har berättat, att man givit nattvardsbröd till Lucia Rusisdotter. Hon hade tagit dessa till bastun och med dem...

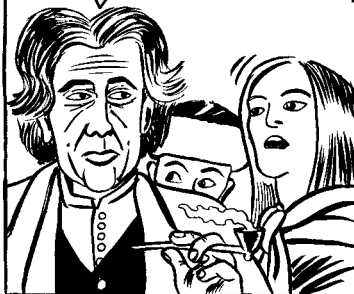
Stäng dörren, så köpvärmen inte smiter ut!

...BOT AT dottern Marketta, som hade en svår ögonplåga.

Vems barn är ni då?

Marketta Tuomasdotterns.

Den anklagades? Stackars ni.

Vad har Lucia Rusisdotter till svar?

JAG HAR INTET ONT GJORT!

Den anklagade får lugna ner sig och sköta sig.

Marketta Tuomasdotter?

Jag vet ej var smulorna kom ifrån! Kaplansen herr Erik var där på besök och läste mässan för oss.

Nattvardbröden låg i kaplansens läderknapsäck, vid bordsåndan i storstugan.

Något annat vet jag inget om. Dottern har inte haft några ögonkrämpor. Stackaren förlorade sitt öga redan som barn i en sjukdom.

Dottern Marketta?

Jag vet inget. Några nattvardsbröd har jag inte sett och jag har inte haft några ögonkrämpor.

Lucia Ruisdotter?

Jag vet inget. Några nattvardsbröd har jag inte sett.

Det jag ej har gjort, kan jag icke erkänna. Inte ens om ni steglar mej. Så är det!

Kaplansen herr Erik Sigfrids?

Drängen Hannu Huovinen?

Jag var på besök till Seppälä. Knapsäcken var där, men jag vet inte om någon tagit några nattvardsbröd ur den!

Jag vet ej vad man använt nattvardsbröden till. Jag såg hur husfrun tog bröd ur skrinnet och gav till pigan Lucia.

Det var året därpå, vid vårsådden, som Lucia tog bröden av husfru Marketta. Dottern låg och kved i bastun med ögonplågor.

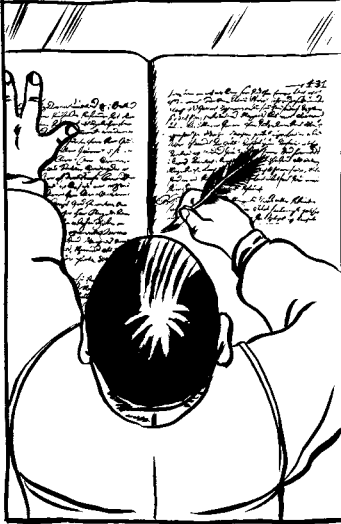
Jösses!

En häxa är hon!

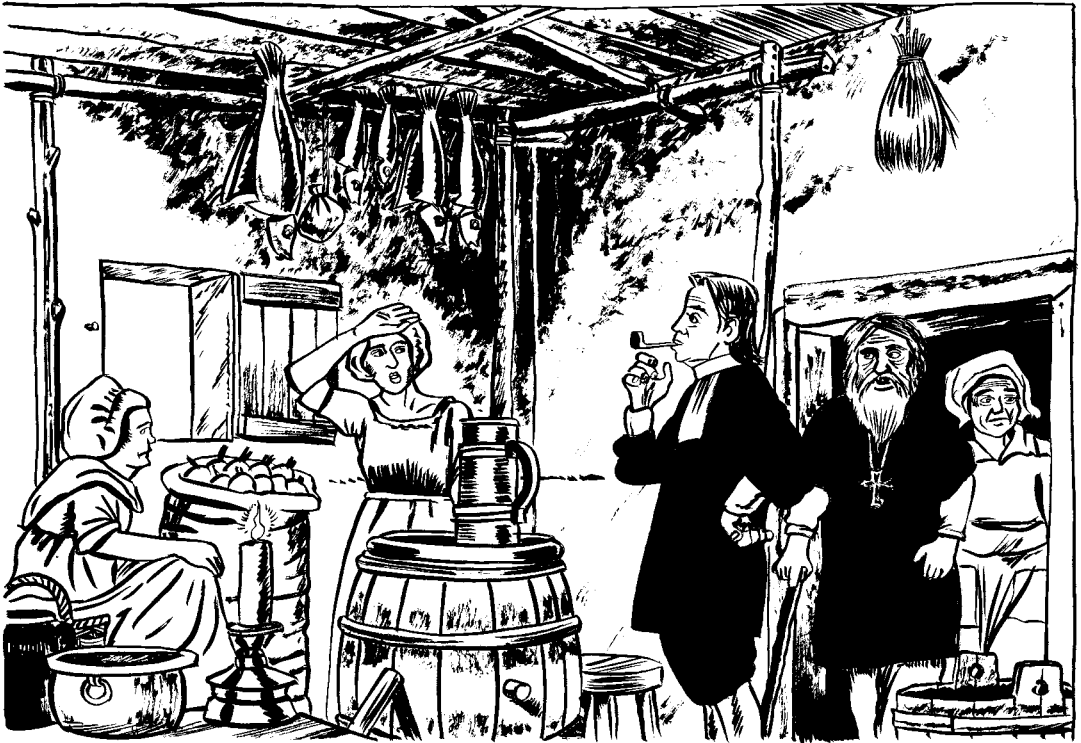
Alla vittnesmål har nu
framförts... och allt har
nogsamt förts ned i
protokollet...

Nu tar vi paus i tinget
och ska ha spis. Kronan
förplägar deltagarna med
rökt fisk och svagdricka.

Men ett varningens ord till
alla som går till gästgiveriet.
Om ni uppträda berusade på
tinget, beordrar jag er då
enligt lagen att böta fyra
riksdaler.

Bäste herr kamrer,
hur förlöper
tingsrätten?

En husfru och piga från
Ahmasbyn anklagas för stöld
av nattvardsbröd. De ska ha
använts till häxkonster.

Borde vi lämna detta
utmärkta gästgiveri och
återgå till att lyssna
på rätttegången?

Lånsman Wahl hotade
med böter, om man
blev oregelrig.

Har man kommit till
Blåkulla än och dansen
med djävulen?

Wahl lär vara en
nykterhetsivrare. Synd,
han hade passat bra i
vårt muntra led.

Det här lär ha skett enbart
inom familjen? Snart ska
husfruns dotter höras.

Bäst så, om inom familjen.
Min stackars svägerska plågade
di så illa år -78, att hon
inte törs lämna huset mer.

Herr skeppsredaren kan vara lugn.
Sådan förföljelse, som fru Anna
Rosilia fick utstå ska inte ske här.

Men man väntar
nog redan på mig
vid tinget...

Dotter Marketta, har ni, eller har ni inte haft ögonkrämpor?

Det har jag ej haft...

Dotter Marketta. För tre veckor sedan hade ni ögonkrämpor. Och ni har haft det kontinuerligt.

Jag har av kaplanen Salander och av Kaarina Tuomasdotter Aunio fått edsvurna vittnesmål med underskrifter. De har hört att man har använt nattvarvsbröd.

Lånsman, var god och läs upp.

Kröhöm!

Lögner! Herr Anders och Kaarina hyser agg mot mig!

Jag hittade smulorna på golvet och lade dom på hyllan i boden. Något annat vet jag inget om.

Inte jag heller, om ni så MED DÖDEN HOT AR.

Hör på! Man har aldrig påstått att fru Seppänen är en häxa. Det här man däremot sagt om Lucia. Under hela hennes levnadsbana. Såväl här som i Limingo socken.

Drängen Hannus vittnesmål verkar trovärdig...

Så även kaplanes och fru Aunios, svurna under ed...

Jag föreslår en bredare utredning. Kronan kan inte döma blott efter hörsågen. Här finns också illasinnat tal från byborna...

ILLVILLIGA PADDÄ!

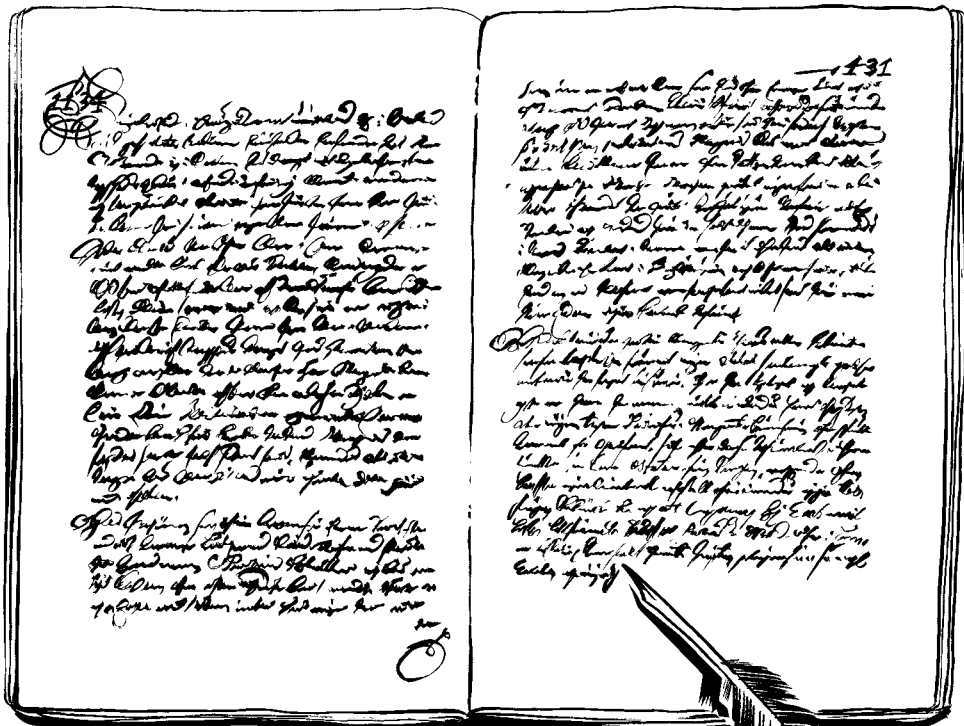
Den anklagade ska vara tyst! MINA HERRÄR...

I denna sak måste man tillstå, att varken Marketta Tuomasdotter, dottern Marketta eller Lucia Ruis-dotter kan förmås till att erkänna brottet.

Av den anledningen skjuter man på domsutslaget till den 30. mars, då man håller ett extra tingsmöte.

Kaplanen från Muhos, herr Anders Salander och Matti Aunios hustru Kaarina Tuomasdotter blir då kallade till att personligen lämna vittnesmål i denna sak.

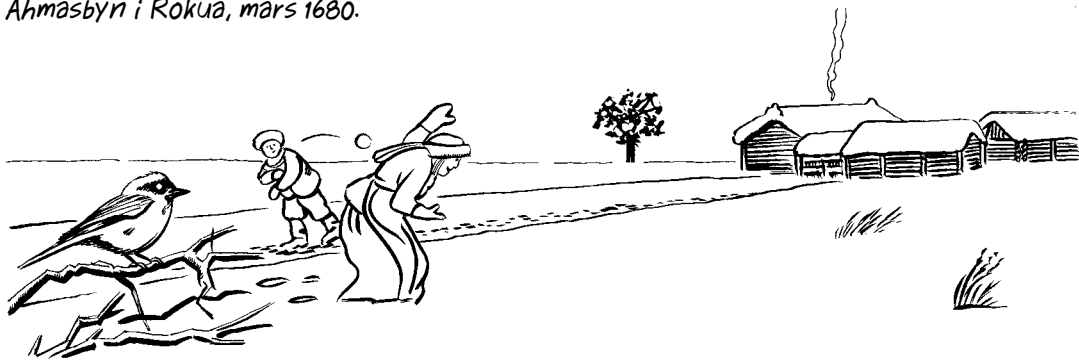

Under denna tidsperiod ska fru Seppänen, dottern Marketta och Lucia få vistas i frihet. Ansvaret för fru Seppänen och dottern Marketta åläggs personligen på Aapo Paavosson Kolehmainen, Yrjö Räisänen, Erkki Kukkonen, Tuomas Kärsämä och Olli Vimpari.

För Lucia ansvarar Heikki Seppänen själv.

Å Svea Rikes Konungs vägnar, förmyndigad av den högsta rättsliga instansen i Finland, beslutat härmed av undertecknad, länsman Gabriel Wahl.

Tingsnotarien Olli Vimpari här för Kronans räkning nedtecknat och protokollfört detta.

Redan som ung jag det tänkte,
när Johanna av döden togs.
Att denna nya värld är
ej för sådana som oss.
Det förstod Rusi, far min.
Det förstår jag nu.

Min tid är nu kommen
och all sand ur glaset är utrunnet.
Så skulle Nykyri ha språkat.
Men rak i ryggen jag går,
till svartrockarna ger
jag ingenting.

Mor! Tant Lusia
gick åt sjön till
och sjöng troll-
formler.

Lusia är tung
till sinnet, liksom
jag. Hon går till
Sipo Pyykkö för
att hämta skor,
som vi hade
avtalat.

I nedanvind kan vildrenen
med sjutaggade horn känna
doften av min eld.
Jag tar hans ställe
på den osynliga färden
mot dödens rike.

Båten från strandbrinken jag skjuter ut.
Till dödens rike jag styr färden.
Förbi forsarnas bränningar.
Till andarnas hemvist från denna världen.
Över grynnor och brott jag far.
Dit där dödsrikets ande emot mig tar.

Du eviga träd,
min tidlösa vän.
Unna mig en
sista gärning.

Tingsrättens extra sammanträde 30. mars 1680

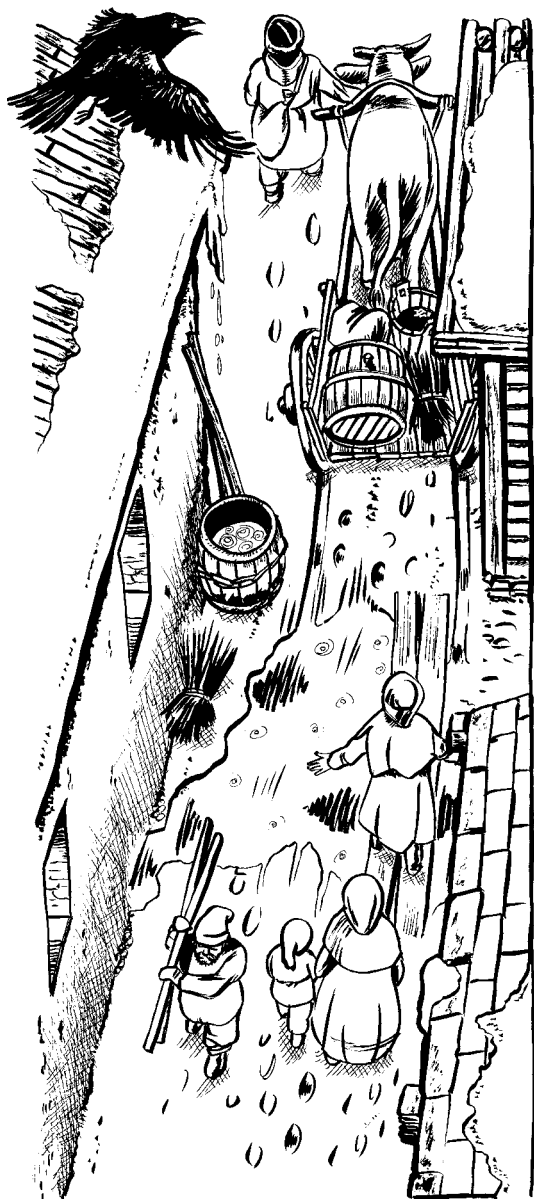
Detta meddelades om Lucia Rusisdotter, som varit till tingsrätten tillsammans med hustrun till Heikki Seppänen och anklagades för missbruk av nattvardsbröd. Lucia hade gått till skogs och tagit sig själv av daga genom hängning. Heikki Seppänen kallades och hördes, och han medgav att Lucia själv så hade gjort.

Man hörde kaplanen Salander och husfru Kaarina Tuomasdotter Aunio, samt på nytt drängen Antti Huovinen, där den senare skä ha bevittnat stölden. Marketta, hustrun till Seppänen, uppmanades å det strängaste av både rätten, såväl som av prästen Erik Sigfrids att erkänna, då ett nekande var lönlöst.

Till slut erkände Marketta Tuomasdotter att hon blivit som tokig, och att hon hade tagit tre stycken nattvardsbröd ur herr Eriks säck.

Herr Erik krävde att mor och dotter skulle erkänna vad de stulna nattvardsbröden hade använts till. Även om tinget dem strängeligen hotade med döden, fick man dem ej att erkänna mer.

Varken mor eller dotter var misstänkta för häxeri. Rätten ansåg att gumman Lucia hade lockat dem till stöld. De anklagade ansågs ej heller att ha utfört häxkonster, då dottern Markettas öga var fortfarande sjukligt. Detta kunde alla de närvarande också bevittna.

Sålunda beslutades det att Marketta Tuomasdotter och dottern Marketta skulle överlämnas till kronans länsman i väntan på sommaringet.

Gud hjälpe oss! Vi stackars kvinnor kastas ner i fångelsehålan på Uleåborgs slott?

Så löd tingsrättens beslut. Att få vistas på slottet är bättre än i finkan på rådhuset, bland alla fyllon, skökor och ogärningsmän.

Kommandanten Forsman är en hårdför karl. Kvinnofolk ska enligt kronans reglemente hållas inlåsta nattetid...

Men på dagtid får man vistas utomhus på fångelseön. Så länge man håller sig borta från spångbron och inte försöker att fly.

Vi har en hårdig och skicklig fältskärare som gäst. Han har varit i strid i Danmark. Han kunde tittat till dotterns öga.

Tingsrätten sommaren 21.-23. juni 1680

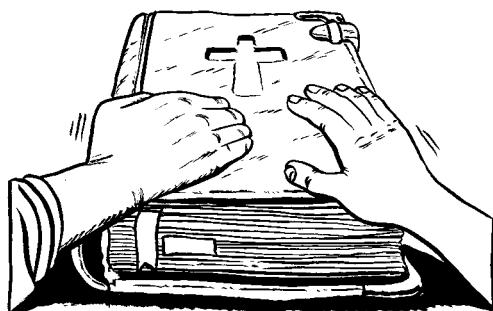
Det lästes upp en kungörelse. Ett beslut fattat av Högsta Kungliga Hovrätten den 24. maj 1680 gällande hustrun till Heikki Seppänen, Marketta Tuomasdotter och dottern Marketta. Båda två har under ed intygat och svurit på att de ej själva har missbrukat de stulna nattvarvsbröden. Därmed försätts de på fri fot.

Tingsrättens företrädare, länsman Gabriel Wahl har informerat om vad eden innebär och vad följden av ett falskt vittnesbörd kan bli.

Marketta och dottern brast därvid i gråt och sade att Lucia Rusisdotter var i skuld till allt detta. De förnekade sig ens att veta om Lucia hade använt nattvarvsbröden till häxkonster. Eller för att bota människor eller boskap.

Marketta och dottern Marketta Heikkisdotter svor under ed, med handen på boken och förnekade att de skulle ha varit skyldiga till några som helst häxkonster.

Man beslutar sålunda, att detta ärende och stöld
ska underdånigt och ödmjukt framläggas för
Högsta Kungliga Hovrätten. Så att de kan därmed
vist och klokt ge sin dom i detta ärende.

Här slutar vår historia.